

Til Stømnnettutvalget

Under følger høringsvar for de tre næringsforeningene i industriregionen Søndre Viken;

Halden Næringsutvikling, Sarpsborg Næringsforening og Fredrikstad Næringsforening. Ved spørsmål kontakt Kjell Arne Græsdal, 90856464.

Høringsvar på Strømnnettutvalgets NOU-utredning fra Næringslivets representanter i Søndre Viken

Vi viser til ovennevnte rapport med påfølgende høring som vi ønsker å benytte for å støtte opp om behovet for tiltak. Vi er kjent med våre kommuners innspill og stiller oss helt bak deres betraktninger. Vi velger derfor å være kortfattet og fremheve hovedpunkter som har særlig betydning for vår region, Søndre Viken.

Kort om Søndre Viken

Søndre Viken med sine mer enn 180.000 innbyggere består av Halden, Aremark, Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler. Regionen har en betydelig fastlandsindustri som følge av to hovedårsaker; Tilgang til kraft fra fossene, og at tømmer fra hele Østlandet kunne fløtes ned Glomma, bearbeides og fraktes ut fra vår region. Sarpefossen er Europas desidert største foss målt i m³ vann pr. sekund. Fossene i Glomma har vært vårt fortrinn sammen med kort vei til Europa.

Fra fortrinn til manglende leveringsevne

Med stadig tettere knytning til Oslo og omegn opplever vi nå at rammevilkårene til bedriftene ikke er tilfredsstillende når det kommer til energisituasjonen. Vi ser at lange planleggingshorisonter etter Plan- og bygningsloven og Energiloven strider mot bedrifters planhorisont og behov for raske justeringer. Dette kombinert med den reaktive tilnærmingen fra nettselskapene, hindrer bedriftene i å kunne fornye seg, samt tilpasse seg til bærekraftsmålene innen de fristene som Norge har forpliktet seg til.

Vi ser allerede i dag at vi har flere industrietableringer som ikke blir realisert i vårt område, eller andre steder i Norge. Vi ser også at det hindrer noen av våre eksisterende bedrifter i å

- gjennomføre ønskede og nødvendige klimatiltak
- investere i nye og gjerne mer miljøvennlige produkter
- ha tillit til energisektoren, det offentlige og politikeres evne til å styre landet, noe som i seg selv reduserer investeringslysten og omstilling til en mer klimavennlig produksjon

Det må stilles krav til nettselskapene og offentlige myndigheters frister og framdriftsplan slik at bedriftene gis en tilfredsstillende forutsigbarhet og dette må følges opp i nettselskapenes rapportering og belønningsmekanismer.

Dagens strømnett har for lav kapasitet

Strømnettet i regionen er i dag dels tilårskommet med mange flaskehalsar hvor kapasiteten er for liten. Elvia sin Kraftsystemutredning treffer ikke på behovet vi har i dag og dekker ikke det framtidige behovet. Vi spør oss om årsaken til at de ikke treffer; ligger det i at lokal- og regionalnettet ikke gis tydelige nok føringer i å ta hensyn til store punktlastar?

Det haster med å få tilført mer energi ut til bedriftene.

Alle tiltak som reduserer planleggingstiden støttes.

Vi oppfatter dog at Strømnettutvalget støtter en fortsatt reaktiv prosess for nettutvikling. Det mener vi er uheldig og oppfordrer regjeringen og stortinget til å jobbe videre med både finansielle og regulative løsninger for strømmettet som del av arbeidet med klargjøring av grønne industriområder, og den grønne omstillingen av eksisterende næringsliv.

Planlegging av prosjekter vil i hovedsak starte på grunn av vedlikeholdsbehov, økt behov som følge av befolkningsøkning, eller etter at nettselskap har mottatt en konkret og moden tilknytningsforespørsel fra kunde. Det kan virke som at Strømnettutvalget vektlegger risikoen for overinvesteringer høyere enn konsekvensene av for lite og for sene investeringer i strømmettet. Det mener vi er feil strategi midt i en klima- og fossil energikrise.

Blant bedrifter er det stadig mer vanlig å planlegge med 3-4 års tidshorisont fordi endringene og konkurransebildet endrer så mye raskere enn tidligere. Det er derfor viktig å få ned ledetiden fra innmeldt behov til ferdigstillelse, som i dagens system kan ta opptil 10 år, noen ganger mer.

Nettselskapene må få incentiver for å investere i økt kapasitet i egne nett f.eks. gjennom justeringer av forskriften av referanserenten utformet av NVE.

I dag har Søndre Viken et titalls bedrifter som har utkoblbar tariff. Disse får billigere strøm mot at de kobler seg ut når det er for lite strøm i nettet. Med økt elektrifisering som følge av CO₂-avgifter på fossile energikilder, tror vi det vil redusere fleksibiliteten som eksisterende industri i dag bidrar med.

Dette er for dårlig belyst i rapporten og har spesielt stor betydning i vår region og vårt prisområde.

Regelverket er til hinder for å produsere lokal energi inne på industriområdene

Viken Park AS utvikler et grønt industriområde på ca. 1.000 mål og har jevnlig forespørsler om etablering av ulike typer industri, men må si nei fordi de ikke har svar å gi knyttet til spørsmålet om tilgang til elektrisk kraft. De ønsker derfor å bygge ut lokal energiproduksjon, men det er ikke mulig med dagens forskrifter.

Samme regelverk var til hinder da samme eier ønsket å bygge solcellepanel for to selveide bygd som ligger inntil hverandre på et industriområde i Halden. Fordi at disse to middelsstore byggene hadde egne gards- og bruksnummer, måtte de søke konsesjon for å drive energiverk. Resultatet var at de redimensjonerte tiltaket og kun koblet på det ene bygget.

CO₂ avgifter og klimakvoter virker

Mange mindre kraftkrevende bedrifter har allerede lagt om til elektrokjeler bl.a. fordi kostnadene til fossile energikilder har økt raskt. Disse bedriftene har brukt av reservene som inntil for få år siden lå i nettet.

På Øra ble det i 2018/2019 produsert/brukt ca. 200 GWh LNG/år, 280 GWh damp fra forbrenningsanlegg (hvorav ca. 22,6 GW til husholdninger) og 23 GWh biogass blant nøkkelbedriftene. Kun 173 GWh kommer fra elektrisk kraft. Og nå er det ikke mer kapasitet i ledningsnettet. Borregaard har ca. 700 GWh forbruk alene og har meldt et betydelig økt behov for elektrisk kraft. Nå avgiftslegges LNG og damp fra forbrenningsanleggene våre slik at også disse bedriftene vil legge om til mer elektrisk kraft.

I vår region trenger vi regelverk som gjør det mulig å benytte solceller, avfallsforbrenning, vindkraft mv. og gjenbruke dette inne på industriområdene for å kompensere for manglende kapasitet i nettet. Men i tillegg trenger vi mer elektrisk kraft fram til bedriftene.

Det trengs bedre rammebetingelser for lokal fornybar produksjon som kan være med på å avlaste nettet, inkludert i kombinasjon med energilager.

Industrien og store næringsområder omfattes ikke av endringene som er foreslått i revidert plusskundeordning. Også her trengs insentiver. Se vårt eksempel fra eierne av Viken Park AS.

Industrien vår bruker allerede betydelig overskuddsvarme gjennom energigjenvinning fra avfallsforbrenning (246 GWh i 2018 bare på Øra industriområde). De eneste 3 energigjenvinningsanleggene i Norge ligger i vårt område og er kvotepliktig. Klimapolitikken virker. Nå øker kvoteprisen og antallet gratis kvoter reduseres.

Kapasitetsbegrensningene i strømmettet vil gi økt bruk av naturgass, restarting av oljekjeler, eller industrinedleggelse.

Begrensninger i strømmettet kan ikke være kriteria for industrietablering og videreutvikling

Utvalget stadfester at anleggsbidraget fungerer og bør fungere som et lokaliseringssignal. Tilgang på andre ressurser som tilgjengelig kompetanse og arbeidskraft, gode logistikkforhold frem til markedet, og gjerne nærhet til markedet er minst like viktige vurderingskriterier for en bedrift. I tillegg er det også vanlig at eierne har etablert seg/ønsker å etablere seg i nærheten av eget bosted. Skal vi lykkes med å skape 250.000 nye arbeidsplasser, slik NHO har analysert seg fram til, må vi sørge for at infrastruktur er til stede der bedriftene ønsker å være.

Statnett må investere i vårt nærområde

I Hurdalsplattformen kan man lese at regjeringen vil:

«Legge frem en nasjonal strategi for klargjøring av grønne industriområder og industriparker med internasjonale konkurransefortrinn. Strategien skal sikre tilgang til areal, energiforsyning, infrastruktur og kompetanse til fremtidige industrietableringer.» I Søndre Viken har vi meget gode eksempler på allerede realiserede grønne industriområder med bedrifter som er svært motiverte for å fortsette arbeidet.

Vi har spilt inn et notat fra konsulentselskapet Høyspent AS til Statnett sin områdeplan for Oslo og Østfold fordi vi så at planleggere ikke tenker på tvers av eget ansvarsområde. Har det med regelverket for KSU og områdeplanlegging å gjøre?

Høyspent AS viser at Statnett kan øke kapasiteten i Fredrikstad og frigjøre nettkapasitet i Sarpsborg og mot Indre Østfold dersom Statnett bygger ut ny gren av transmisjonsnettet og trafostasjon i Fredrikstad. En slik løsning vil også redusere investeringsbehovene i det lokale og regionale nettet i Nedre Glomma, trolig også i Statnetts stasjon på Hasle.

Løsningen vil øke muligheten for at kraftkrevende industri får langsiktig avtale direkte med Statnett og dermed erstatte Statnetts inntekter knyttet til å eksportere/importere strøm til/fra Sverige.

Et annet spørsmål vi stiller er om vi kan bruke elvebunnen i Glomma som mulig framføringsvei fram til industriområdene fra Statnett stasjon lokalisert i Fredrikstad.

